

ДОМІНАНТИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У 2025/2026 Н.Р.

Концептуальні освітні орієнтири впродовж останніх трьох років зазнали суттєвих трансформаційних змін, що в умовах сучасних викликів і загроз воєнного стану вплинуло на організацію та проведення науково-методичної роботи. Оскільки задекларовано чимало якісних змін у педагогічній діяльності та реалізації нової ролі вчителя в контексті інтеграції вітчизняної системи освіти у європейський простір, то пріоритетним завданням післядипломної освіти на всіх рівнях – шкільному, територіальному, обласному – залишається системна фахова підтримка та науково-методичний супровід формування та зростання конкурентоспроможного і креативного педагога сучасної української школи [5].

Реалізація нових Державних стандартів початкової та базової середньої освіти, Професійних стандартів, концептуальних положень Нової української школи (НУШ), інформатизація та цифровізація сучасного уроку окреслили пріоритетні домінанти для адміністрацій закладів освіти, керівників професійних педагогічних спільнот/формувань усіх рівнів, відповідальних працівників управлінь освітою територіальних громад, Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», Центрів професійного розвитку педагогічних працівників щодо організації науково-методичного супроводу освітнього процесу закладів освіти області.

У цьому навчальному році завершується реалізація загальнообласної проблеми «Формування професійної компетентності педагогічних працівників шляхом інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти», що спрямовує всю систему науково-методичної роботи в закладах освіти області на формування та творчий розвиток професійної компетентності педагогів, продукування нових ідей, технологій [2, с. 31; 3, с. 8]. Тому у науково-методичній діяльності домінантами визначено наступні її напрями:

- удосконалення фахової та педагогічної майстерності освітян регіону шляхом впровадження інноваційних технологій, засобів та методик розвитку професійної компетентності в систему неперервної післядипломної педагогічної освіти;
- здійснення методичного консультування педагогів області щодо змісту та шляхів реалізації пріоритетних напрямів освітнього процесу;
- координація та науково-методичний супровід діяльності професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної, загальної середньої освіти, цільових динамічних груп педагогів НУШ задля підвищення якості освітнього процесу;
- узагальнення та поширення успішної практики роботи педагогічних працівників шляхом популяризації напрацьованих та апробованих технологій організації освітнього процесу та всебічне їхнє впровадження в практичну діяльність закладів освіти територіальних громад області;
- мотивація педагогічних працівників до активної неперервної інформальної освіти з метою отримання актуальних практичних і теоретичних знань та навичок, оволодіння сучасними методами розв'язання професійних завдань, підвищення рівня професійної компетентності;
- розширення напрямів партнерської взаємодії Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», професійних спільнот педа-

гогічних працівників об'єднаних територіальних громад Чернівецької області, Центрів професійного розвитку педагогічних працівників та об'єднання зусиль для сприяння професійному розвитку педагогічних працівників закладів освіти області;

- створення умов для розвитку творчого потенціалу і самореалізації педагогів області, проведення конкурсів фахової педагогічної майстерності [6].

У цьому контексті важливо на всіх рівнях (шкільному, територіальному, обласному) організовувати системну роботу з втілення компетентнісної парадигми в діяльності педагогічних працівників, що передбачає здійснення методичної роботи на науковій основі з урахуванням диференційованого підходу. Важливо підтримувати педагогів у формуванні їхньої готовності до реалізації освітніх завдань у контексті реалій воєнного стану, набутті відповідних компетентностей, стимулювати їх до самоосвітньої діяльності в міжтестастійний період з опорою на активність, досвід і знання. Тому першочерговим кроком у реалізації цього завдання має стати якісно обґрунтоване планування науково-методичної роботи, яке враховує професійні потреби та інтереси педагогічних працівників, що вивчалися шляхом діагностування, співбесід, анкетування, узагальнених результатів внутрішньошкільного моніторингу, та передбачає заходи для реалізації обраної науково-методичної проблеми.

Також важливо при плануванні враховувати вимоги та критерії оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти закладу освіти [7]. Це один із чотирьох напрямів освітньої діяльності закладу освіти, які оцінюються під час інституційного аудиту. Тому варто передбачити заходи, які забезпечують реалізацію наступних вимог щодо результативності педагогічної діяльності:

- ефективність планування педагогічними працівниками своєї діяльності, використання сучасних освітніх підходів до організації освітнього процесу з метою формування ключових компетентностей здобувачів освіти (планування своєї діяльності, аналіз її результативності; застосування освітніх технологій, спрямованих на формування ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти; участь у формуванні та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій для здобувачів освіти (за потреби); створення та/або використання освітніх ресурсів (електронні презентації, відеоматеріали, методичні розробки, вебсайти, блоги тощо); сприяння формуванню суспільних цінностей у здобувачів освіти у процесі їхнього навчання, виховання та розвитку; використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі);

- постійне підвищення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників (забезпечення власного професійного розвитку і підвищення кваліфікації, у тому числі опанування методів роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здійснення інноваційної освітньої діяльності, участь в освітніх проєктах, залучення до роботи як освітніх експертів);

- налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їхніми батьками, працівниками закладу освіти (співпраця на засадах педагогіки партнерства з батьками здобувачів освіти з питань організації освітнього процесу, забезпечення постійного зворотного зв'язку; практика педагогічного наставництва, взаємонавчання та інших форм професійної співпраці);

- організація педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності (провадження педагогічної та наукової (творчої) діяльності на засадах академічної доброчесності; сприяння дотриманню академічної доброчесності здобувачами освіти) [7].

Оскільки науково-методична робота в закладі освіти має бути спрямована на супроводження професійного вдосконалення кожного педагога, то це слугуватиме основою для укладання його індивідуального плану професійного розвитку. Водночас у межах кожного закладу загальної середньої освіти вона повинна стати різноаспектною за змістом

(відповідно до запитів усіх педагогів) та за організацією (кожному педагогу відповідно до його професійних запитів потрібно запропонувати форми навчання й розвитку) [1].

Водночас науково-методична робота на шкільному та територіальному рівнях під координацією відповідальних осіб повинна бути особистісно орієнтованою, адаптивною й мобільною. Безперечно, усі вчителі ЗЗСО мають різні професійні інтереси та запити. За таких умов у закладі освіти можуть створюватися цільові динамічні групи вчителів (наприклад, динамічні групи педагогів, які вивчають та впроваджують технологію розвитку критичного мислення в навчанні учнів; впровадження технології перевернутого навчання; впровадження циклу базового предметного навчання у 8-х класах закладів загальної середньої освіти тощо). Робота динамічних груп включатиме опрацювання нормативних документів та добір дієвих педагогічних інструментів, апробацію певних методів та прийомів тощо.

Важливою формою у науково-методичному супроводі НУШ у базовій середній освіті залишається функціонування цільових динамічних груп учителів, які викладають у 5-8-х класах закладів освіти. При плануванні їхньої роботи у пригоді може стати рубрика, яка розміщена на інформаційному сайті КЗ «ІППОЧО» «НУШ. Навчально-методичне забезпечення», де укладені плани роботи обласних динамічних творчих груп НУШ, презентовано напрацьовані методичні та дидактичні матеріали, регіональний електронний репозитарій практичних педагогічних ідей з методики викладання навчальних предметів за освітніми галузями тощо [4, с. 28].

Методичне консультування педагогів щодо змісту та шляхів реалізації пріоритетних напрямів освітнього процесу як наступної домінанти у науково-методичній діяльності можна здійснювати засобами освітнього консалтингу – системи консультаційно-методичних прийомів. Результатом вдало проведеного освітнього консалтингу має стати сформована сукупність рекомендацій, що допомагають виявити проблеми, проаналізувати їх, а також надати поради щодо вирішення цих проблем, прийняття оптимального рішення. Зауважуємо, що відповідно до класифікації за методом надання консалтингових послуг може бути процесне консультування (індивідуальне) та навчальне консультування (тренінги, семінари тощо) [11, с. 222].

Застосування адміністраціями закладів освіти та ЦПРПП різних напрямів освітнього консалтингу, тобто надання професійно-педагогічних, рекомендаційно-коригувальних, перспективно-планувальних консультацій педагогічним працівникам, повинно бути спрямоване на вирішення провідного завдання – підтримати учасників освітнього процесу через спілкування, зустрічі та сприяти ухваленню ними рішень щодо ефективної фахової діяльності. Наприклад, можна провести консультування з таких напрямів:

- розроблення внутрішніх документів закладу освіти, зокрема навчальних програм з навчальних предметів (інтегрованих курсів) тощо;
- визначення векторів, траєкторії розвитку з урахуванням ресурсів педагогічного працівника і пріоритетних напрямків розвитку освіти;
- інформування про суб'єкти та програми підвищення кваліфікації, інші джерела інформації (вебресурси), необхідні для професійного розвитку педагогічних працівників;
- допомога у створенні матеріалу для презентації виступів, виставок тощо, оформленні матеріалів для грантів, інноваційних проєктів тощо;
- здійснення тьюторського супроводу, що сприяє індивідуалізації освіти, виявленню і розвитку освітніх мотивів та інтересів суб'єктів освітнього процесу тощо [12].

Домінантою науково-методичної роботи продовжує залишатися взаємодія освітян у межах шкільних та територіальних професійних спільнот, що покликані сприяти підвищенню кваліфікації педагогів, обміну досвідом і кращими практиками, а також розробці методичних рекомендацій та напрацюванню інноваційних методик викладання; ознайомленню з нормативними документами, державними стандартами викладання окремих предметів,

новинками методичної літератури, періодичних видань з предметів тощо.

Відповідно до розробленого Положення про обласні професійні спільноти педагогічних працівників Чернівецької області, яке схвалено вченою радою КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», на базі КЗ «ІППОЧО» створено та функціонують 20 обласних професійних спільнот за освітніми галузями та видами освітньої діяльності. Для керівників та учасників шкільних і територіальних професійних спільнот педагогічних працівників корисним буде інформаційний ресурс обласних професійних спільнот на сайті КЗ «ІППОЧО» – рубрика «Методична робота. Обласні професійні спільноти», де розміщено матеріали засідань, планування роботи тощо [8].

У закладах освіти області накопичився значний арсенал успішної практики роботи педагогічних працівників, який варто популяризувати та впроваджувати в діяльність закладів освіти територіальних громад. З цією метою КЗ «ІППОЧО» розроблено Положення про вивчення, узагальнення та поширення успішних практик роботи педагогічних працівників закладів освіти Чернівецької області, яким визначені основні критерії вивчення, класифікація, тривалість вивчення, узагальнення та поширення успішної практики [9]. А визначені методи вивчення успішних практик можуть слугувати основою для адміністрацій закладів освіти для системного їхнього дослідження від шкільного рівня.

Розвитку творчого потенціалу й самореалізації педагогів області сприяє Всеукраїнський конкурс фахової педагогічної майстерності «Учитель року», який цього року, у 2025/2026 н.р., проходитиме в таких номінаціях: «Англійська мова», «Громадянська освіта», «Математика» та «Початкова освіта». Реєстрація учасників уже традиційно відбуватиметься на сайті конкурсу впродовж 22 вересня – 13 жовтня 2025 р. [10]. Безперечно, участь у конкурсі потребує глибокої педагогічної, методичної та дидактичної підготовки педагогів, а також розуміння сучасних концепцій освіти, тому важлива фахова підтримка й допомога з боку адміністрацій ЗЗСО, шкільних та територіальних професійних спільнот, ЦПРПП для результативної участі педагогів області.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що науково-методична робота – багатоаспектний процес, домінанти якого спрямовані на формування професійної компетентності педагогічних працівників. Практична їхня реалізація потребує консолідованої взаємодії адміністрацій закладів освіти, керівників професійних педагогічних спільнот/формувань усіх рівнів, відповідальних працівників управлінь освітою територіальних громад, Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, які покликані забезпечити якісний системний супровід фахового зростання педагогів Чернівецької області.

Список використаних джерел та літератури

1. Бачинська Є.М. Вектори змін методичної роботи в закладах загальної середньої освіти в контексті реформування освіти в Україні. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5086 (дата звернення: 05.06.2025).
2. Богачик Т.С. Трансформаційні зміни у науково-методичній роботі в умовах подолання освітніх втрат. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: матеріали VIII Усеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Суми, 28 травня 2024 р.). Суми, 2024. С. 31-36.
3. Богачик Т.С. Ключові акценти у науково-методичній роботі у 2024/2025 н.р. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах освіти Чернівецької області у 2024/2025 н.р.: *інформаційно-методичний збірник / редколегія: Куриш Н.К., Богачик Т.С., Голева А.О.* Чернівці : Технодрук, 2024. С. 8-15.
4. Богачик Т.С. Науково-методичний супровід реалізації НУШ: регіональна практика.

Адаптаційний цикл базової середньої освіти: перші підсумки: зб. матеріалів Всеукр. круглого столу (23 травня 2024 р.) / КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР ; Івано-Франків. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ; Наук.-метод. центр департаменту освіти Житомир. міськ. ради та ін. Житомир : КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР, 2024. С. 27-31.

5. Гупан М., Пометун О. Нові професійні ролі вчителя як чинник інноваційного розвитку демократичної освіти. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716654/1/%D0%93%D1%83%D0%BF%D0%B0%D0%BD%20%D0%9D.%2C%20%D0%9F%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%BD%20%D0%9E.%20%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A4%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%86%20%D0%A0%D0%9E%D0%9B%D0%86%20%D0%92%D0%A7%D0%98%D0%A2%D0%95%D0%9B%D0%AF.pdf> (дата звернення: 03.06.2025).

6. Річні плани, звіти. Інформаційний сайт КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області». URL: <https://drive.google.com/file/d/1YXdd1ByBnIoRPU-UaDro1cGT7b87cjbw/view> (дата звернення: 07.06.2025).

7. Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України №1480 від 30.11.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1480729-20#Text> (дата звернення: 07.06.2025).

8. Методична робота. Обласні професійні спільноти. Інформаційний сайт КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області». URL: https://ippobuk.cv.ua/?page_id=16388 (дата звернення: 05.06.2025).

9. Методична робота. Успішні практики роботи педагогічних працівників закладів освіти Чернівецької області. Інформаційний сайт КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області». URL: https://ippobuk.cv.ua/?page_id=291 (дата звернення: 06.06.2025).

10. Нормативно-правова база. Накази МОН. Інформаційний сайт КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області». URL: https://ippobuk.cv.ua/?page_id=325 (дата звернення: 05.06.2025).

11. Рябова З. Освітній консалтинг в управлінні закладом освіти в умовах невизначеності. *Інноваційна професійна освіта. Випуск 1(2). Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання:* матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України (29 квітня, 17-20 березня 2022 р.) / Інститут професійної освіти НАПН України; за ред. В.О. Радкевич. Київ : ІПО НАПН України, 2022. С. 221-224.

12. Філіпська Н.О. Особливості здійснення науково-методичного супроводу учасників фахових педагогічних конкурсів в гімназії. URL: https://docs.google.com/document/d/1u_PFVzG8IRKVL1UuyLac0FjiKWfYgcOQ7g8A52b2G5I/edit?tab=t.0 (дата звернення: 05.06.2025).